

Nové horizonty (V): „K Ježíši skrze Marii“

Svatý Josemaría se modlil k Panně Marii již v dětství; v pozdějším věku objevil něco nového: ocitl se v náručí Matky, která mu byla tak blízká jako nebe.

12.06.2018

U paty kříže doprovázeli Pána jeho Matka, Panna Maria, některé další ženy a Jan, nejmladší učedník. Jen těchto pár osob vytrvalo u něj v oněch dramatických chvílích. Oni... a množství zvědavců a prospěchářů,

hrstka vojáků, která ho přivedla na Kalvárii, a žalobci, kteří se mu neustále vysmívali a dost možná vychutnávali své „vítězství“. A ostatní učedníci? Ti utekli.

Jan sám nám vypráví, že „když Ježíš uviděl svou matku a jak při ní stojí ten učedník, kterého měl rád, řekl matce: ‚Ženo, to je tvůj syn.‘ (Jan 19,2).“ Evangelista zakončuje slovy: „A od té chvíle si ji ten učedník vzal k sobě“ (Jan 19,27).

V mladém apoštolovi je Kristova Matka „dána člověku – každému a všem – za matku“.[1] Od té chvíle se Maria stává Matkou křesťanů. První učedníci to ihned pochopili. Když postrádali Pánovu přítomnost po jeho Nanebevstoupení, shromáždili se kolem Ní: „Všichni jednomyslně setrvali v modlitbách spolu se ženami, s Ježíšovou matkou Marií a s jeho příbuznými“(Sk 1,14).

I my jsme zváni, abychom na sobě zakusili Mariino mateřství a odpověděli jako Jan, který „*si bere Kristovu Matku k sobě*, přijímá ji za vlastní a uvádí ji do celého prostoru svého vnitřního života, to je do svého lidského a křesťanského *já*“.[2] Jedná se o osobní cestu, po které každý z nás kráčí svým vlastním způsobem... a svým vlastním tempem.

„Jsem také syn mé matky Marie“

Svatý Josemaría byl ctitelem Panny Marie již odmala. Ani po letech na to nezapomněl; v květnu roku 1970 během novény k Panně Marii Guadalupské, kterou strávil u jejích nohou, řekl: „Radím vám, zvláště v těchto chvílích, abyste se vrátili do dětství a snažili se, je-li to nutné – já si na to vzpomínám jasně –, vzpomenout na okamžik, kdy jste se poprvé, vědomě a z vlastní vůle, obrátili na Pannu Marii.“[3] Víme, že jako velmi malého ho jeho matka

zasvětila Panně Marii z Torreciudad na projev vděčnosti za to, že ho uzdravila ze smrtelné nemoci. Po letech svatý Josemaría vzpomínal: „Každý den, ne jen občas a ze zvyku, znovu obnovuji, ráno i večer, svoje odevzdání se v zásvětné modlitbě, kterou mě naučili rodiče: *Paní má a matko má, celý se ti nabízím. A na důkaz své synovské lásky ti tento den zasvěcuji své oči, své uši, svůj jazyk, své srdce...*“[4]

Když žil svatý Josemaría v Zaragoze, denně navštěvoval Pannu Marii na Sloupu. Utíkal se k ní se svým nejasným tušením, s předtuchou, že Pán s ním měl nějaký speciální úmysl. Dodnes se dochovala malá, velmi jednoduchá sádrová soška této Panny Marie, do níž svatý Josemaría zespod hřebíkem vyryl: *Domina, ut sit!*, s datem 24-5-1924. „Ta soška,“ řekl po letech, „byla zhmotněním mé letité modlitby, o které jsem vám již tolikrát vyprávěl.“[5]

Když žil v Madridu, měl u sebe sošku Panny Marie, kterou nazýval „Panna Maria Polibků“, protože ji vždy při příchodu a odchodu zdravil polibkem. „Nejen toto, všechna zobrazení Panny Marie ho dojímala, a zvláště ta, která nacházel pohozená na ulici, špinavé a zaprášené rytiny a tištěné obrázky. Nebo ty, které potkával na svých cestách po Madridu, například obraz namalovaný na dlaždičkách, na který denně padal jeho zrak, když opouštěl Svatou Isabelu.“[6]

Kromě toho se při rozjímání o evangeliu naučil stýkat s Marií a obracet se k ní, jako to dělali první učedníci. Ve své knize Svatý růženec, která je plodem této láskyplné kontemplace Kristova života, píše: „Petr a ostatní se vrací do Jeruzaléma – *cum gaudio magno* – s velkou radostí. (Lk 24, 52) Avšak ty i já se cítíme jako osiřelí: Jsme zarmoucení a jdeme hledat útěchu u Marie.“[7]

Mariino mateřství tedy bylo dalším z objevů, které učinil ještě jako mladý kněz. Zmiňuje se o tom v jedné ze svých *Poznámek* ze září 1932. „Včera (...) jsem učinil objev – další –. A sice, že jestliže jsem synem mého Otce Boha, jsem také synem mé Matky Marie.“^[8] Nešlo o nic nového – tuto skutečnost znal, rozjímal o ní a prožíval ji –, náhle však dostala dosud netušený význam. Svatý Josemaría si znovu připomíná svou duchovní cestu a dodává: „Objasním to: skrze Marii jsem šel k Ježíši a vždy jsem ji považoval za svou matku, i když jsem byl špatným dítětem. (Od teď už budu hodný).“ Maria ho již předtím přivedla k Ježíši: byla jeho hlavní přímluvkyní v jeho naléhavé prosbě o to, aby poznal, oč ho Pán prosí... V čem tedy spočívala ona novota? Následně to vysvětluje: „Ale ten pojem mého mateřského synovství jsem včera uviděl v jasnějším světle a zanechalo to ve mně nový pocit. Proto jsem

během svatého přijímání při mé mši řekl mé Paní a Matce: dej mi nové šaty. Má prosba byla velmi oprávněnou modlitbou, protože jsem slavil její svátek.“[9]

Idea nového obleku je jasnou odezvou na svatého Pavla: „Máte odložit starého člověka s dřívějšími způsoby života, který je chtivý rozkoší a žene se do zkázy. Stále si obnovujte mysl po její duchovní stránce a oblečte člověka nového, který je stvořen podle Božího (vzoru) jako skutečně spravedlivý a svatý“ (Ef 4,22–24). Tento nový objev Mariina mateřství má tedy důvěrný nádech osobního rozhovoru. Něčeho, co svatý Josemaría vidí jasněji, co pociťuje novým způsobem, a co ústí do prostého, zato však vážně míněného předsevzetí: „Odteď už budu hodný.“

Ti, kdo studovali do hloubky texty svatého Josemaríi, zdůraznili směr,

kterým se tento objev ubírá. Osm dní po zápisu, v němž zaznamenává nový horizont, který se před ním otevřel, si píše poznámku, kterou přenesse do *Cesty*: „K Ježíši se vždy jde a k němu se *vrací* skrze Marii.“^[10] Bylo to něco, co se již nějaký čas připravovalo v jeho duši, a co náhle pochopil v nové hloubce, co ho znovu utvrdilo v tom, jak důležitá je Panna Maria v jeho vztahu k Bohu. Čtyři dny po poznámce si zapsal: „Kolika mladým lidem bych zakřičel do ucha: Buď Mariin... a budeš náš!“^[11] Po letech byl dotázán, co tím chtěl říct, a odpověděl: „Chci říct to, čemu ty dokonale rozumíš. (...) Že když nebudeme ctít Marii, nemůžeme dělat nic: duše jakoby neměly základ pro svůj duchovní život; když budeme naopak Pannu Marii ctít jako její děti, budou duše dobře připravené na službu našemu Pánu, lhostejno, v jakém povolání: jako svobodní, v manželství, ovdovělí, a

kněží jako kněží.“[12] Maria je tou, která vede k Ježíši; a Ježíš nás vede k Otci. Ona je jednoduše tou, kdo nám *usnadňuje* přístup k Bohu.

Vrátit se k Ježíši skrze Marii

Onoho září 1932 svatý Josemaría opakovaně rozjímal o úloze, kterou má Panna Maria na naší cestě za Ježíšem. V tomto případě se již nejedná o to Krista nalézt – objevit, jaké jsou jeho plány s námi, ale, jak jsme viděli, o to se k Němu *vrátit*. Způsob vyjadřování svatého Josemaríi byl pro ostatní něčím novým. Blahoslavený Álvaro del Portillo např. vzpomíná, jak byl sám překvapen: „Zeptal jsem se Otce: Otče, proč jste to napsal? Že se jde skrze Marii, tomu rozumím, ale že se vrací... Řekl mi: Synu můj, pokud se někdo naneštěstí vzdálil od Boha kvůli hříchu, nebo se od něj právě chystá odejít, protože začíná být vlažný a ztrácí zájem, tak ať se obrátí

na Pannu Marii a znovu nalezne sílu; sílu jít ke zpovědi, bude-li to třeba, sílu požádat o soukromý, důvěrný rozhovor, kde může naprosto upřímně vyjevit vše, co mu leží na srdci – aniž by něco skrýval, aniž by se dělil s ďáblem o nějaké tajemství – a skrze Marii se vrátí k Ježíši.“[13]

Zvednout se po pádu je náročné, a s přibývajícimi roky ještě víc. Po fyzické stránce je to evidentní: stačí se podívat, co se stane, když na ulici upadne starší člověk. A v duchovním životě je tomu zrovna tak. S postupujícím věkem pro nás může být náročnější poprosit o odpuštění. Zahanbuje nás, že upadáme do stejných hříchů, stydíme se za to, že se jich dopouštíme, „když už jsme postoupili tak daleko“, těžce snášíme vlastní slabost... a někdy podléháme malomyslnosti, která nás okrádá o radost.

Malomyslnost je velice obratný nepřítel, který způsobuje, že se uzavíráme do sebe. Myslíme si, že jsme Boha zklamali, jako když si někdo koupí nějaký elektrický přístroj a náhle zjistí, že není tak dobrý, jak mu slibovali... Když nás však Bůh vidí v takovém stavu, připomíná nám, že nás dokonale zná. Každému z nás by mohl říci jako Jeremiášovi: „Než jsem tě zformoval v matčině lůně, znal jsem tě“ (Jer 1,5). Jeho Láska k nám je proto naší velkou jistotou: i když Bůh ví, jací jsme, miluje nás tak moc, že pro nás vydal svůj život... a nezmýlil se. A kdyby se nám dokonce i tato tak útěšná skutečnost jevila cizí, vzpomínka na naši Matku může posloužit jako *zkratka*, která nám usnadní cestu zpět.[14] Ona nás zvláštním způsobem přiblíží k milosrdnému Bohu, který nás očekává s otevřenou náručí. Při své poslední generální audienci nám Benedikt XVI. sdělil: „Chtěl bych

všechny vyzvat, abychom obnovili pevnou důvěru v Pána, svěřili se jako děti do rukou Božích, v jistotě, že tyto ruce jsou nám oporou a umožňují nám denně kráčet i uprostřed námah. Chtěl bych, aby se každý cítil milován oním Bohem, který vydal svého Syna za nás a prokázal nám bezmeznou lásku. Chtěl bych, aby každý měl radost z toho, že je křesťan.“[15] A právě proto, abychom to cítili, chtěl nám Bůh zjevit svou otcovskou... a mateřskou lásku.

Mateřská láska Boha je vyjádřena na různých místech v celém Písmu; snad nejznámější pasáž pochází z Izaiáše: „Zapomene snad žena na své nemluvně? Nemá snad soucit s vlastním dítětem? I kdyby však ony zapomněly přece, já nikdy nezapomenu na tebe!“ (Iz 49,15); anebo způsobem ještě výmluvnějším: „Jako když matka své dítě konejší, tak já vás potěším“ (Iz 66,13). Bůh však chtěl zajít ještě dál, chtěl nám

dokonce darovat svou Matku, ženu, z které se vtělil jeho milovaný Syn. Křesťané všech dob proto v Marii objevili výsadní a mimořádně dostupnou cestu k nekonečné Lásce Boha, který odpouští.

Občas se můžeme setkat s lidmi, pro které je kontakt s Bohem stále ještě něčím příliš abstraktním, kteří se neodvážují pohlédnout Kristu zpříma do očí: jsou tak trochu jako děti, které jdou raději za svou matkou než za otcem, když udělají něco špatného nebo rozbijí nějakou cennou věc... Podobně „mnozí hříšníci nejsou sto vyslovit: *Otče náš*, ale zato: *Zdrávas Maria* ano“.[16]

Za Marií s dětskou něhou

Objev Mariina významu jde v životě svatého Josemaríi ruku v ruce s prožitkem duchovního dětství. V jednom bodě *Cesty*, který vznikl v těžkých podmínkách, napsal: „Matko! — Volej ji silně, silně. — Tvá

Matka, Panna Maria, ti naslouchá,
vidí, že jsi možná v nebezpečí, a
nabízí ti, s milostí svého Syna, útěchu
svého náručí, své něžné laskání: a
budeš posílen do nového boje.“[17]
Lidé v jeho okolí snad ani netušili, do
jaké míry jim předával vlastní
zkušenost s těmito řádky. V oněch
letech se svatý Josemaría také učil
přistupovat k Bohu jako malé dítě.

Plodem tohoto způsobu modlitby je
jeho kniha Svatý růženec a rovněž
několik kapitol v Cestě. Objevy, které
jsme si postupně prošli, patří do
onoho důvěryplného vztahu s Bohem
a Marií. Svatý Josemaría po této cestě
krácel po celý svůj život. Krátce před
svými posledními Vánocemi zde na
zemi se svěřil skupince svých synů:
„Obyčejně se nechám unést, snažím
se být malým a odevzdat se do rukou
Panny Marie. Říkám Pánu: Ježíši,
uvolni mi trochu místa! Schválně,
jestli se vejdemo do Mariina náručí
oba dva! A to stačí. Vy si však jděte

vlastní cestou: není důvod, proč by ta moje měla být i vaší (...) Ať žije svoboda!“[18]

Aniž by to byl jediný způsob, stát se dítětem napomáhá pokoře a nadějeplnému odevzdání se v rozličných životních situacích. Je to také způsob, jak dosáhnout jednoduchosti a přirozenosti, když se obracíme k Bohu. Jelikož je to navíc cesta vyznačující se poznáním vlastní slabosti a závislosti, umožňuje nám to otevřít Bohu s menší námahou dveře našeho srdce neboli našeho soukromí.

Děti jsou zranitelné a právě proto jsou tak vnímavé k lásce: dokonale chápou gesta a chování dospělých. Proto je důležité nechat se dotknout Bohem, otevřít mu dveře své duše. Papež to doporučoval i mladým: „On se nás ptá, zda chceme plnost života. A já se vás v Jeho jménu ptám: Chceš plný život? Začni od teďka tím, že se

necháš dojmout!“[19] Mít srdce
neznamená propůjčovat se
afektovanosti či sentimentálnosti, jež
jsou jen pouhou karikaturou
skutečné něhy. Nově objevit srdce,
nechat se dojmout, může být naopak
cestou k Bohu. „Mé ubohé srdce touží
po něze,“ zapsal si svatý Josemaría v
roce 1932. „*Si oculus tuus scandalizat*
te... Ne, není třeba odhazovat ho
daleko: vždyť bez srdce se nedá žít.
(...) A ta něha, kterou jsi vložil do
člověka, je nasycena, naplněna, když
tě člověk hledá, něhou (jež tě dovedla
na smrt) tvého božského Srdce!“[20]
Za Marií – a skrze ni za Ježíšem – lze
jít cestou něhy, neboť to je způsob,
jakým se děti učí poznávat svou
matku a svěřovat jí celý život. Po
této, nebo po jiných cestách, které
nám Bůh ukáže, pronikneme do
nesmírného objevu: a sice, že máme
v nebi krásnou Matku, Pannu Marii.

Objevování různých horizontů, kterými jsme se postupně probírali v těchto člancích, nevýslovným způsobem rozšířilo srdce svatého Josemaríi. Veden za ruku Pánem začal postupně chápat smysl kříže a začal se cítit jako dítě láskyplného Otce; objevil vroucí a důvěrnou lásku Ježíše; naučil se být milován Bohem, naším Utěшитelem, a důvěřovat v Něj víc než ve vlastní síly; a ponenáhlu dokázal předat hlavní roli ve svém duchovním životě a působení na zemi Duchu svatému. Pochopil, že plnost křesťanského života nespočívá v plnění řady úkolů, v dosažení určitého standardu nebo „ve vykonávání mimořádných činů, ale ve sjednocení s Kristem, v prožívání jeho tajemství, v osvojování si jeho postojů, jeho myšlenek, jeho jednání. Měřítka svatosti je dáno formátem, kterého dosáhne Kristus v nás tím, že celý svůj život připodobňujeme silou Ducha svatého Jeho životu“.[21]

Podle vzoru svatého Josemaríi

můžeme i my prosit Boha, aby nám pomohl proniknout do horizontů vnitřního života, do tak dobře známých, současně však nesmírně rozlehlých krajin, které nám umožní, „abychom se ponořili do nezměrné Boží lásky a mohli ji tak hlásat lidem“.[22] Není naléhavější... a krásnější cesty.

Lucas Buch

.....

[1] Svatý Jan Pavel II., enc. *Redemptoris Mater*, 25–III–1987, č. 23.

[2] Tamtéž, č. 45.

[3] Svatý Josemaría, Úryvek z jeho modlitby pronesené ve staré bazilice naší Paní Gaudalupské (Mexiko), 20–V–1970. In: P. Casciaro, Ani ve snu, ... s. 243.

[4] Svatý Josemaría, *Boží přátelé*, č. 296.

[5] Poznámky z rodinného setkání, 26–VII–1974 (Crónica 1975, s. 223. In: AGP, knihovna, P01). Soška je uložena ve výstavním prostoru pro předměty z jeho života v centrálním sídle Opus Dei v Římě.

[6] A. Vázquez de Prada, *Zakladatel Opus Dei*, I. díl, s. 291.

[7] Svatý Josemaría, *Svatý Růženec*, 2. tajemství slavného růžence.

[8] Svatý Josemaría, *Soukromé poznámky*, č. 820, 5–IX–1932. In: Santo Rosario. Edición crítico-histórica, úvod do 2. tajemství slavného růžence, s. 234.

[9] Tamtéž.

[10] Svatý Josemaría, *Cesta*, č. 495.

[11] Svatý Josemaría, Text ze sešitu VI, č. 825, datovaný 17–IX–1932. In:

Camino. Edición crítico-histórica, komentář k č. 494.

[12] Svatý Josemaría, *Poznámky z besedy*, Madrid 23–X–1972. In: Camino. Edición crítico-histórica, komentář k č. 494.

[13] Poznámka z rozhovoru s Álvarem del Portillo, Madrid 4–IX–1977, citováno v: P. Rodríguez, Camino. Edición crítico-histórica, komentář k č. 495.

[14] „La Virgen, Madre del Señor y Madre nuestra (...) es el atajo para llegar a Dios.“ (J. Echevarría, „*El amor a María Santísima en las enseñanzas de Mons. Josemaría Escrivá de Balaguer*“, *Palabra*, 156–157, (1978), s. 341–345.

[15] Benedikt XVI., *Generální audience*, 27–II–2013.

[16] J. Daniélou, *El misterio del Adviento*, Cristiandad, Madrid 2006, s. 120

[17] Cesta, č. 516.

[18] Svatý Josemaría, Poznámky z kázání, 20–XII–1974. In: E. Burkhart, J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría*, vol. 2, p. 68.

[19] František, Promluva, 28–VII–2016.

[20] Svatý Josemaría, *Soukromé poznámky*, č. 1658, 9-X-1932. In: *Camino. Edición crítico-histórica*, comentario al n. 118. Cfr. *Mc* 9,47.

[21] Benedikt XVI., *Generální audience*, 13–IV–2011.

[22] Svatý Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 97.

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
nove-horizonty-v-k-jezisi-skrze-marii/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/nove-horizonty-v-k-jezisi-skrze-marii/)
(05.08.2025)